

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

Secțiunea 1 Titlul prezentului proiect de act normativ

HOTĂRÂRE pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Secțiunea a 2 – a Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

În Monitorul Oficial nr. 514 din 14 august 2013 a fost publicată Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, act normativ care a intrat în vigoare la data intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, respectiv la data de 1 februarie 2014.

Legea completează în mod firesc prevederile substanțiale și procesuale privind pedepsele și măsurile privative de libertate cuprinse în cele două coduri, arătând modul în care acestea sunt aduse la îndeplinire astfel încât finalitatea acestora, și anume resocializarea persoanei majore condamnate, dezvoltarea firească și armonioasă fizică și psihică a minorului sau a tânărului condamnat și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni și asigurarea bunei desfășurări a procesului penal prin împiedicarea sustragerii suspectului ori a inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată, să beneficieze de cât mai multe mijloace de realizare.

Observând dispozițiile art. 187 alin.(2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, la nivelul ANP a fost constituită o comisie numită prin Decizia nr. 570 din 01.10.2013 a directorului general al ANP, alcătuită din directorii generali adjuncți, directorii direcțiilor de specialitate, directori ai unor locuri de deținere (inclusiv al unui centru de reeducare), un reprezentant desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii, un reprezentant desemnat de Direcția Elaborare Acte Normative din cadrul Ministerul Justiției, un reprezentant al Direcției de Probațiune, un reprezentant al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, un reprezentant desemnat de Inspectoratul General al Poliției Române și un reprezentant al Ministerului Sănătății, cu rolul de a elabora proiectul de Regulament pentru aplicarea Legii nr. 254/2013 privind executarea

pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

2. Schimbări preconizate

În primul titlu al proiectului de hotărâre sunt prezentate **scopul reglementării**, respectiv modul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, fiind definit totodată și înțelesul unor termeni sau expresii.

În cuprinsul **Titlul II** al proiectului de hotărâre s-a prevăzut că atribuțiile judecătorului de supraveghere a privării de libertate și a personalului administrației penitenciare în legătură cu sprijinul necesar Biroului judecătorului de supraveghere vor fi stabilite prin Regulamentul de organizare a activității judecătorului de supraveghere a privării de libertate ce urmează a fi adoptat de Consiliul Superior al Magistraturii

Titlul III al proiectului este dedicat, prin intermediul a 10 capitole, reglementării **executării pedepselor privative de libertate** dispuse în cazul majorilor.

Capitolul I este dedicat **organizării executării pedepselor privative** de libertate, în vederea atingerii scopului executării pedepselor privative de libertate subliniindu-se că administrația locului de deținere cooperează cu instituțiile publice și organizațiile nonguvernamentale care au ca obiect de activitate prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni și reintegrarea în societate a deținuților, fiind dezvoltate scopul executării.

De asemenea sunt dezvoltate și detaliate organizarea și funcționarea penitenciarelor precum și modalitatea de înființare a locurilor de deținere și a secțiilor interioare și exterioare ale acestora. De menționat că deținuții pot fi custodiați, potrivit legii, numai în acele penitenciare profilate, în raport de regimul de executare aplicabil. Regulamentul prevede ca profilarea penitenciarului să se facă prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Pentru eficientizarea misiunilor și activităților desfășurate în comun de grupurile de unități și pentru descentralizarea unor activități și responsabilități din sarcina Administrației Naționale a Penitenciarelor, se stabilesc atribuțiile penitenciarelor cu rol de coordonare a unităților dintr-o zonă geografică.

Capitolul II reglementează **siguranța penitenciarelor în strânsă legătură cu cerința garantării că măsurile de siguranță sunt aplicate potrivit standardelor europene și internaționale în materie**. Astfel textele impun dispunerea măsurilor necesare asigurării siguranței locurilor de detenție, precum și evaluarea persoanei la primirea în locul de detenție din punct de vedere al riscului pe care aceasta îl poate prezenta pentru comunitate în cazul unei eventuale evadări, precum și pentru siguranța altor condamnați, a personalului locului de deținere, a persoanelor care o vizitează ori pentru sine. În același timp, însă, în acord cu Recomandarea 2006 (2) a Consiliului Europei privind Regulile penitenciare europene, capitolul cuprinde prevederi clare, imperative și explicite, cu privire la **utilizarea mijloacelor de imobilizare**.

Capitolul dedicat siguranței penitenciarelor este completat în mod corespunzător cu toate instituțiile care definesc acest concept. Astfel, se definește **controlul antiterorist și de specialitate** care se aplică asupra tuturor persoanelor și a bagajelor aflate asupra

acestora, precum și asupra mijloacelor de transport care au acces în penitenciar. Pentru prevenirea introducerii și descoperirea drogurilor, a armelor, munițiilor, explozivilor a dispozitivelor improvizate și a telefoanelor mobile, precum și a celorlalte bunuri și obiecte interzise prevăzute la art. 185 din Legea 254/2013, cu ocazia efectuării perchezițiilor **pot fi folosite unitățile canine sau alte dispozitive speciale.**

Consecutiv **confiscării bunurilor și a obiectelor a căror deținere este interzisă** și a celor permise a fi primite, folosite și păstrate, dar care depășesc numărul, cantitatea, greutatea, baremele sau alte caracteristici prevăzute în regulamentul de aplicare a legii, sau a căror proveniență nu poate fi justificată, precum și a sumelor de bani identificate asupra deținuților, dobândite și deținute de aceștia, pe timpul detenției, este stabilită și **procedura de valorificare și de distrugere a bunurilor confiscate.**

În ceea ce privește **portul armelor de foc**, acesta este permis personalului care asigură paza penitenciarelor sau execută misiuni de pază și escortare a deținuților în afara penitenciarelor, în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

Regula este ca personalul de penitenciar să nu poarte arme de foc în interiorul penitenciarului. Ca excepție, regulamentul prevede ca, prin dispoziția directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, atunci când prin acțiunile violente de protest ale deținuților se pune în pericol viața ori integritatea corporală a persoanelor sau securitatea bunurilor, să se poată constitui zone speciale de siguranță, delimitate vizibil în interiorul sectorului de deținere, în care se instituie dispozitive suplimentare de menținere a ordinii și disciplinei, cu personal dotat cu arme de foc.

Pentru luarea măsurilor de siguranță necesare – protecție, izolare, cuprinderea în programe specifice - s-a prevăzut posibilitatea **recoltării probelor biologice** prin metode non invazive a corpului deținutului, în cazul în care există indicii că acesta a consumat substanțe stupefiante, alcool ori substanțe toxice sau a ingerat fără prescripție medicală medicamente de natură a crea tulburări de comportament. Reglementarea acestei măsuri se regăsește în legislația mai multor state europene. De exemplu, în Cehia este obligatoriu ca deținuții să se supună la testări, pentru a se descoperi dacă au consumat narcotice sau ale substanțe interzise. În Austria, din anul 2009 este posibilă prelevarea de mostre de urină sau de controale în cazul unor suspiciuni sau prin control aleatoriu, iar în landul Bavaria din Germania, penitenciarul are voie să testeze deținuții pentru a se descoperi dacă aceștia consumă stupefiante.

Regulamentul de aplicare a legii consacră și posibilitatea **testării cu aparatul etilotest** în vederea stabilirii consumului de alcool.

De asemenea, s-a reglementat și posibilitatea **protejării deținuților care intenționează să recurgă la acte de auto-agresiune sau de suicid**, să rănească o altă persoană, să distrugă bunuri ori să tulbure în mod grav ordinea, în sensul că aceștia pot fi cazați individual într-o încăpere anume destinată și amenajată.

În cazul deținuților cu tulburări psihice grave, de natură a pune în pericol siguranța proprie sau a altor deținuți, regulamentul prevede posibilitatea internării în secțiile de profil din unitățile spitalicești, pentru tratament medical și asistență psihosocială specifice.

Prin proiectul de regulament sunt reglementate criteriile care sunt luate în considerare la **stabilirea riscului** pe care îl prezintă deținutul **pentru siguranța penitenciarului** precum și procedura de evaluare a riscului și măsurile luate de administrația locului de deținere în cazul deținuților care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului.

Separarea deținuților pe durata cercetării disciplinare reprezintă o metodă practică de a trata pericolul potențial ce rezultă din natura abaterii disciplinare săvârșite (agresiuni cu vătămări corporale grave, spre exemplu) și din persoana deținuților implicați în incident. Avându-se în vedere că mecanismele prevăzute de lege în scopul aplicării unui regim de executare corespunzător pot fi activate doar după rămânerea definitivă a hotărârii comisiei de disciplină, regulamentul a definit durata cercetării disciplinare.

Supravegherea electronică la distanță este un alt element de noutate ce s-a impus a fi detaliat în cuprinsul Regulamentului, statuându-se ca sistemele electronice de supraveghere la distanță sunt utilizate pentru:

a) creșterea numărului de deținuți la activități productive, educative și de asistență psihologică și asistență socială, în condițiile posibilității diversificării acestora;

b) creșterea numărului de persoane care pot fi recompensate cu permisiunea de ieșire din penitenciar, în vederea pregătirii reintegrării sociale a acestora;

c) folosirea eficientă a personalului;

d) cunoașterea locului în care se află deținutul la un moment dat;

e) depistarea cu ușurință și în timp real a situațiilor de nerespectare a traseelor de deplasare stabilite;

f) creșterea capacității de reacție la acțiunile deținuților de sustragere de la executarea pedepselor privative de libertate.

De asemenea, au fost prevăzute situațiile în care pot fi utilizate **sistemele electronice de supraveghere la distanță** se folosesc în cazul persoanelor condamnate, precum și procedura de utilizare a acestora. În același sens, s-a învederat ca sistemele electronice de supraveghere la distanță se folosesc numai dacă îndeplinesc cerințele privind securitatea în utilizare, respectarea demnității umane și nepunerea în pericol a sănătății ori integrității fizice a deținuților. Potrivit dispozițiilor proiectului de act normativ, constituie abatere disciplinară foarte gravă aducerea în stare de nefuncționare, distrugerea și înlăturarea, în mod ilicit, de către deținut a mijloacelor electronice, precum și prezența în alte zone decât cele stabilite.

De asemenea, au fost reglementate criteriile privind **vulnerabilitatea deținuților** și procedura de evaluare a riscului de vulnerabilitate precum și măsurile de protecție pentru deținuții vulnerabili și martorii vulnerabili și amenințați.

Introducerea prin Lege a posibilității **audierii prin videoconferință** în cazul în care un deținut se află în alt penitenciar decât penitenciarul în care se desfășoară a impus necesitatea detalierii în proiectul de regulament a procedurii de realizare. Cheltuielile legate de achiziția, funcționarea și întreținerea instalațiilor necesare audierii prin videoconferință sunt suportate de către Ministerul Justiției și, după caz, Administrația Națională a Penitenciarelor.

În ceea ce privește **apelul deținuților** s-a menționat ca acesta se efectuează la începerea și terminarea activităților la care deținuții participă în afara camerelor de deținere sau ori de câte ori este necesar. Anual se organizează apelul general, pentru confruntarea documentelor care privesc situația individuală a deținuților cu cele declarate de aceștia.

Capitolul III este dedicat **regimurilor de executare a pedepselor**, reluând cele patru regimuri deja consacrate prin Legea nr.275/2006, respectiv regimul de maximă siguranță, închis, semideschis și deschis.

Un important element de noutate adus prin Lege și dezvoltat în regulament este acela al aplicării **cu titlu provizoriu a unui tip de regim**, pentru o scurtă perioadă de timp, după terminarea perioadei de carantină și numai dacă în această perioadă nu s-a stabilit regimul de executare. Regimul de executare efectiv urmează să se stabilească de către comisia prevăzută de Lege, pe baza unor criterii complexe și în cadrul unei proceduri detaliate.

În cuprinsul *Secțiunii 1* a acestui capitol au fost definite și detaliate noțiunea și conținutul regulamentului de ordine interioară și programul zilnic.

Secțiunea 2 este destinată regimului aplicabil deținuților arestați preventiv în altă cauză. Se stipulează că regimul de executare stabilit pentru persoanele condamnate și arestate preventiv în alta cauză se suspendă până la încetarea arestului preventiv. Pe perioada de suspendare se aplică regimul specific arestaților preventiv. În perioada de suspendare a aplicării regimului de executare, se va urmări ca vocația deținutului condamnat să beneficieze de liberare condiționată să nu fie afectată prin respectarea regulilor referitoare la schimbarea regimului de executare.

În cadrul *secțiunii a 3-a* au fost enumerate situațiile în care se impune aplicarea provizorie a regimului de executare, respectiv:

a) de la data expirării perioadei de carantină și observare, pentru deținuții care au fost primiți în penitenciar în baza mandatului de executare a pedepsei privative de libertate și pentru deținuții cărora le-a fost emis mandatul de executare a pedepsei privative de libertate în acest interval de timp;

b) de la data încetării măsurii arestării preventive ca urmare a intervenirii hotărârii definitive de condamnare în cauza respectivă;

c) de la data înlocuirii, încetării de drept sau revocării măsurii arestării preventive pentru deținuții arestați în altă cauză, dacă acestora nu li s-a stabilit un regim de executare.

Secțiunile 4, 5, 6 și 7 sunt destinate definirii și detalierii celor 4 regimuri de executare, respectiv regimul de maximă siguranță, închis, semideschis și deschis, fiind reglementate pentru fiecare regim de executare:

- categoriile de deținuți cărora li se aplică;
- locul de executare;
- cazarea și amenajarea spațiilor de deținere;
- programul zilnic;
- desfășurarea activităților de educație și asistență psihosocială, munca, plimbare;
- paza, escortarea, supravegherea și însoțirea.

De asemenea, sunt stabilite obligațiile și interdicțiile specifice deținuților clasificați în regim deschis care desfășoară activități fără supraveghere în exteriorul locului de deținere.

Astfel, pe timpul desfășurării de activități în afara penitenciarului deținuților din regimul deschis le este interzis:

a) să procure, să dețină, să comercializeze și să consume băuturi alcoolice sau substanțe psihotrope, să frecventeze localuri publice, să conducă autovehicule în alte condiții decât cele stabilite de administrația locului de deținere, să intre în legătură cu anumite persoane ori să se deplaseze în anumite locuri, să poarte, să procure sau să dețină arme, muniții, substanțe toxice ori explozive de orice fel;

b) să părăsească locurile unde sunt planificați, înainte de terminarea programului, fără aprobarea persoanei desemnate de conducerea locului de deținere să coordoneze activitatea;

c) să se deplaseze fără a avea asupra lor documente de legitimare eliberate de administrația locului de deținere, pe care sunt obligați să le prezinte, la cerere, organelor competente.

Pe timpul desfășurării de activități în afara penitenciarului, acestei categorii de deținuți le este interzis să părăsească locurile unde sunt planificați, înainte de terminarea programului, fără aprobarea persoanei desemnate de conducerea locului de deținere să coordoneze activitatea.

La activitățile aprobate a fi desfășurate fără supraveghere, deținuții din regimul deschis pot păstra și administra sume de bani din contul personal sau mijloace electronice de plată necesare efectuării unor cheltuieli minime legate de asigurarea igienei personale, transport, suplimentarea hranei, achiziționarea unor articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, pe timpul cât se află în afara penitenciarului. La întoarcerea în penitenciar sunt obligați să justifice sumele de bani cheltuite. Sumele de bani cheltuite nu pot depăși cuantumul de trei părți din salariul minim săptămânal. De asemenea pot deține și folosi telefoane mobile proprii, pe bază de abonament personal, fără acces la internet. Aceștia pot apela administrația penitenciarului și un număr limitat de persoane, numai după ce numele și numărul de telefon al acestora au fost aprobate de directorul penitenciarului. Administrația penitenciarului poate solicita deținuților prezentarea facturii telefonice detaliate. Folosirea telefonului mobil în alte condiții decât cele prezentate sau neprezentarea facturii detaliate constituie abatere disciplinară foarte gravă și atrage suspendarea utilizării telefonului.

În cadrul secțiunii a 8-a au fost reglementate criteriile ce se impun a fi avute în vedere în cadrul procedurii de stabilire și schimbare a regimului de executare, procedura de urmat în cadrul sesizării judecătorului de supraveghere a privării de libertate de către deținutul nemulțumit de regimul de executare stabilit de comisia prevăzută de art. 32 din Lege și punerea în aplicare a hotărârii de stabilire a regimului de executare.

Având în vedere prevederile Legii 254/2013, prin proiectul de regulament au fost stabilite condițiile în care deținuții pot fi incluși inițial, în mod excepțional, într-un regim de executare inferior sau superior ca grad de severitate celui potrivit cuantumului pedepsei privative de libertate.

Cât despre **schimbarea regimului de executare**, proiectul impune o nouă abordare față de actualele prevederi, încercând să răspundă, în acest fel, atât necesităților de încurajare a resocializării persoanelor condamnate, dar și posibilității reale de a se efectua acest lucru.

Regulamentul detaliază prevederile art. 40 alin. (6) din Legea nr. 254/2013 care statuează că schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate într-unul mai sever se poate dispune, în orice moment al executării pedepsei, dacă persoana condamnată a comis o infracțiune sau a fost sancționată disciplinar pentru o abatere disciplinară foarte gravă sau pentru mai multe abateri disciplinare grave, astfel:

- deținuților care au comis o infracțiune sau o abatere disciplinară foarte gravă și care, prin conduita lor, afectează în mod grav desfășurarea normală a activităților în locul de deținere ori siguranța acestuia li se poate schimba regimul de executare în **regimul de maximă siguranță**;

- deținuților clasificați inițial în regim semideschis sau deschis care au comis o abatere disciplinară foarte gravă sau abateri disciplinare grave, în mod repetat, și care,

prin conduita lor, afectează desfășurarea normală a activităților în locul de deținere li se poate schimba regimul de executare în **regimul închis**;

- deținuților clasificați inițial în regim deschis care au comis o abatere disciplinară gravă sau abateri disciplinare grave, în mod repetat, și care din cauze conduitei necorespunzătoare au devenit incompatibile cu acest tip de regim li se poate schimba regimul de executare în **regimul semideschis**.

Un aspect important reglementat este acela al însoțirii stabilirii regimului de executare de un program de resocializare adaptat fiecărui deținut în parte, și care se regăsește în reglementare sub denumirea de „individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate”. Astfel, în funcție de durata condamnării, conduita, personalitatea, gradul de risc, vârsta, starea de sănătate, nevoile identificate și posibilitățile de reintegrare socială ale persoanei condamnate, pentru fiecare în parte se propun diverse programe, care să urmărească, în principal, desfășurarea de activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială; instruirea școlară, formarea profesională, derularea de activități productive.

Recunoscând în continuare necesitatea alocării unei atenții speciale resocializării majorilor tineri, și anume a persoanelor care nu au împlinit vârsta de 21 de ani, proiectul conferă temeiul legal conturării de programe specifice, adaptate cerințelor acestei categorii de persoane.

În cazul **tinerilor** s-a învederat ca aceștia execută pedepsele privative de libertate în penitenciare anume destinate sau în spații separate în celelalte penitenciare pentru a li se asigura protecția și asistența pe plan social, școlar, educativ, profesional, psihologic, medical și fizic, care le sunt necesare potrivit vârstei, sexului și personalității fiecăruia.

Programele de educație, asistență psihologică și asistență socială sunt orientate spre favorizarea contactului cu societatea și în special cu familia, astfel încât la punerea în libertate tinerii să nu fie dezavantajați sub aspect școlar, profesional sau social.

Capitolul IV se referă la **condițiile de detenție** și detaliază cerințele fundamentale existente cu privire la primirea în penitenciar, la documentele pe care le conține dosarul individual la primirea în locul de deținere, la perioada de carantină și observare, la modul de transportare a persoanelor deținute, la modul de executare a pedepselor privative de libertate de categoriile speciale de persoane condamnate, la ascultarea deținuților, la punerea în libertate, la transfer, la cazare, ținută și alimentație, precum și două texte distincte privind refuzul de hrană și documentele întocmite de administrația locului de deținere în caz de deces a persoanei condamnate.

Primirea deținuților în penitenciare se face în baza unor documente care pot conduce la individualizarea regimului de executare, inclusiv cele create în timpul arestului la domiciliu.

Procedura de identificare a deținutului are în vedere măsuri care vizează concordanța între mențiunile din actul legal de deținere și cel de identitate cu fizionomia sa. În acest scop, după verificarea și confruntarea documentelor cu persoana deținutului, acesta este fotografiat, inclusiv și în ceea ce privește semnalmente fizice distinctive, precum tatuajele și i se prelevează probele biologice și amprente digitale și palmare.

Textul proiectului mai detaliază **măsurile minime** ce se dispun cu precădere la intrarea în penitenciar, și anume efectuarea percheziției corporal amănunțite, întocmirea unui inventar al bunurilor personale, efectuarea unui examen clinic general, al cărui rezultat este consemnat în fișa medicală și interviuarea în vederea stabilirii nevoilor

imediate ale persoanei condamnate, făcându-se referire distinctă la categoriile de persoane ce necesită o atenție aparte din partea administrației penitenciarului, și anume cele care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română, respectiv la cele care prezintă handicap. În perioada de observare și carantinare se dispun măsuri de evaluare și intervenție inițială, se efectuează examene medicale și se dispun măsuri de informare și documentare, sub pază și supraveghere.

Motivele de **transfer** și procedura realizării acestuia sunt reglementate în cuprinsul acestui capitol.

Răspunzând cerințelor stringente ale practicii ultimilor ani, proiectul reglementează situația persoanelor pentru care se decide transferul și față de care există în derulare diverse proceduri judiciare. Astfel, textul prevede criterii clare pentru stabilirea priorităților în cazul în care se solicită transferul unei persoane condamnate de către un organ judiciar. În cazul cererilor formulate de persoanele condamnate și adresate instanțelor de judecată, judecătorul de supraveghere a privării de libertate, la solicitarea președintelui completului de judecată, audiază persoana respectivă cu privire la formularea, însușirea sau menținerea cererii. Dispoziția a fost introdusă, dat fiind faptul că, în practică, deținuții declanșează, în mod abuziv, acțiuni împotriva altor deținuți din diferite motive.

Este interzisă, totodată, transferarea în penitenciare, pentru o perioadă mai mare de 10 zile, a minorilor care execută măsura educativă a internării într-un centru educativ sau într-un centru de detenție.

S-a prevăzut ca abatere disciplinară inițierea de către deținuți a unor cauze penale ori civile pentru ei sau pentru alții, constatată, în prealabil, de către instanța de judecată ca fiind un abuz de drept exercitat în vederea eludării regimului de executare.

Pentru **transportul** deținuților și al materialelor, locurile de deținere dispun de mijloace operative proprii. În situații speciale, transportul deținuților se poate realiza și cu mijloace de transport auto, fluviale și aeriene, aflate în dotarea Ministerului Afacerilor Interne sau serviciilor de urgență medicală, în condiții stabilite prin protocoale de colaborare interinstituțională.

Riscurile abuzurilor fizice, psihice și sexuale, precum și de hărțuială impun o obligație clară de protecție a deținuților în penitenciare. În acest sens, s-a prevăzut ca la rămânerea definitivă a deciziei de stabilire și schimbare a regimului de executare, deținuții **să fie cazați** în secții de deținere și camere de profil, ținându-se seama după caz de starea lor de vulnerabilitate, de riscul pe care îl prezintă pentru siguranța penitenciarului, de criteriile de separațiune, precum și de anumite motive de siguranță luate în considerare pentru menținerea ordinii și disciplinei.

De asemenea, în text sunt reglementate măsurile care se impun la punerea în libertate a condamnaților precum examinarea medicală, restituirea bunurilor care au fost reținute la intrarea în penitenciar, asigurarea contravalorii transportului până la domiciliul (dacă domiciliul este în România), precum și înștiințarea persoanei vătămate.

Normele privind alimentația fac referire, ca element de noutate și răspunzându-se, astfel, și unui Raport al Avocatului Poporului cu privire la acest aspect, la necesitatea respectării convingerilor religioase ale persoanelor condamnate. Astfel, textul proiectului prevede că administrația fiecărui penitenciar asigură condiții adecvate și personalul necesar pentru prepararea, distribuirea și servirea hranei potrivit normelor de igienă a alimentației, în funcție de vârsta, starea de sănătate, natura muncii prestate, cu respectarea convingerilor religioase ale persoanelor condamnate.

Totodată se reflectă la nivel de lege cerința Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante privind asigurarea apei potabile în locurile de detenție, precum și impunerea, prin lege, a unui preț rezonabil pentru achiziționarea produselor comercializate în incinta penitenciarelor.

În cazul refuzului de hrană, proiectul detaliază această procedură, valorificând soluțiile avansate în **Ghidul privind activitatea judecătorilor delegați și a personalului din penitenciare**, document elaborat în cadrul Proiectului de înfrățire instituțională între România și Germania TF 2007/19343.01.08 – „Asistență pentru consolidarea respectării drepturilor omului în penitenciare și creșterea eficienței sistemului penitenciar român”.

În cuprinsul proiectului de act normativ sunt reglementate măsurile determinate de intenția de declarare a refuzului de hrană, măsurile luate de către administrația penitenciarului, cele dispuse cu privire la deținutul aflat în refuz de hrană, precum și procedura de urmat în cazul încetării refuzului de hrană.

Capitolul V dezvoltă drepturile și obligațiile persoanelor condamnate, consacrate de Legea 254/2013 și preluate în mare măsură din reglementarea anterioară: asigurarea respectării drepturilor persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, libertatea conștiinței, a opiniilor și libertatea credințelor religioase, dreptul la consultarea documentelor de interes personal, măsuri pentru asigurarea accesului la dispozițiile legale și documentele privind executarea pedepselor privative de libertate, măsuri pentru asigurarea exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, dreptul la convorbiri telefonice, dreptul la plimbare zilnică. Sunt cuprinse în acest capitol, în primul rând, norme de procedură, menite să asigure modalități efective și eficiente prin care persoana condamnată poate contesta măsurile privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute de legea de executare a pedepselor în fața unui organ imparțial.

În ceea ce privește dreptul la **consultarea documentelor de interes personal**, având în vedere, pe de o parte, necesitatea exercitării cu bună credință a acestuia, iar pe de altă parte, obligația statului de a permite accesul la propriul dosar care nu se extinde, însă, la obligația de a suporta costurile tuturor copiilor făcute după dosar decât în situațiile în care acest fapt este pe deplin justificat, proiectul dezvoltă modalitatea de suportare a cheltuielilor ocazionate de fotocopierea documentelor de către persoana condamnată în cazul în care aceasta dispune de mijloace bănești.

Cu privire la asigurarea asistenței juridice, proiectul dezvoltă asistența juridică a persoanelor condamnate în orice problemă de drept. De asemenea, acestea beneficiază de spațiul și facilitățile necesare consultării avocatului, cu respectarea confidențialității, dar cu supraveghere vizuală. Deținuții pot fi vizitați de notari publici, executori judecătorești, mediatori ori de alte persoane cu atribuții oficiale, în timpul programului de lucru al sectorului vizită din cadrul penitenciarului, în aceleași condiții ca cele prevăzute pentru avocat.

În ceea ce privește **dreptul de petiționare și dreptul la corespondență**, proiectul prevede ca în cazul exercitării drepturilor de petiționare și la corespondență, prin trimiteri poștale în alt regim decât cel simplu, cheltuielile sunt suportate în totalitate de către deținuți.

Deținuții au **dreptul** de a efectua, pe cheltuiala lor, **convorbiri telefonice** de la telefoanele instalate în incinta sectorului de deținere, cu cel mult 10 de persoane din

exteriorul penitenciarului, atât din țară, cât și din străinătate. Persoanele ce pot fi contactate de către deținuți sunt membri de familie, aparținătorii sau alte persoane, în înțelesul art. 2 lit. m) din proiectul de Regulament, avocatul, notarul public, executorul judecătoresc, mediatorul autorizat ori de altă persoană cu atribuții oficiale, precum și de reprezentantul diplomatic, în cazul deținuților de cetățenie străină.

În funcție de regimul de executare în care este inclus deținutul, acesta poate efectua convorbiri telefonice, astfel:

a) zilnic, deținuții cărora li se aplică regimul de executare deschis, semideschis și închis, precum și cei cărora nu li s-a stabilit încă regimul de executare, 10 apeluri telefonice, cu durata maximă cumulată de 60 de minute.

b) zilnic, deținuții cărora li se aplică regimul de maximă siguranță, precum și cei care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului, 3 apeluri telefonice cu durata maximă cumulată de 30 de minute.

Proiectul de regulament detaliază noul drept care poate fi exercitat de persoanele condamnate, respectiv dreptul la **convorbiri on-line**, stabilind categoriile de persoane condamnate, numărul și durata convorbirilor on-line, precum și modalitatea de acordare a acestora.

Categoriile de deținuți care pot beneficia de comunicări on-line, din cauza distanței mari de la domiciliu la penitenciar sau a altor motive justificate și care nu sunt vizitați de membri de familie, aparținători sau alte persoane, sunt :

a) deținuții care au o bună comportare, participă activ la programele și activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială recomandate în Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică ori la activități lucrative;

b) tinerii din penitenciarele pentru tineri;

c) femeile din penitenciarele sau secțiile de femei;

d) deținuții internați în penitenciarele-spital.

Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor poate aproba exercitarea acestui drept și între deținuții aflați în penitenciare diferite, cu respectarea condițiilor stabilite de regulament.

Proiectul detaliază, de asemenea, prevederile privind **dreptul de a primi vizite** și dreptul de comunicare în situații deosebite. În mod subsecvent, se prevede ca directorul penitenciarului poate aproba vizite între deținuți, indiferent de regimul de executare, în sectorul vizită din cadrul penitenciarului, în spații prevăzute cu dispozitive de separare. Numărul de vizite a fost mărit, față de actualele prevederi, fiind reglementat astfel:

a) deținuții cărora li se aplică regimul deschis beneficiază lunar de 6 vizite;

b) deținuții cărora li se aplică regimul semideschis beneficiază lunar de 5 vizite;

c) deținuții pentru care nu s-a stabilit încă regimul de executare a pedepsei beneficiază lunar de 5 vizite;

d) deținuții cărora li se aplică regimul închis beneficiază lunar de 5 vizite/lună;

e) deținuții cărora li se aplică regimul de maximă siguranță beneficiază de 3 vizite/lună;

f) femeile gravide ori care au născut, pentru perioada în care îngrijesc copilul în locul de deținere, beneficiază de 8 vizite/lună.

De asemenea, directorul penitenciarului cu rol de coordonare poate aproba vizite între deținuți, aflați în penitenciarele din aceeași zonă geografică.

Dispozițiile privind condițiile de acordare a dreptului la **vizită intimă** reiau prevederile referitoare la acest aspect din Regulamentul actual de aplicare a Legii, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 1897/2006, cu modificările și completările ulterioare, cu mențiunea că durata acesteia a fost mărită de la 2 ore la 3 ore.

De asemenea, pentru a pune de acord cadrul legislativ cu Decizia Curții Constituționale nr. 222/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 69 alin. (1) lit. b) și ale art. 110 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 380 din 2 iunie 2015, au fost introduse prevederi speciale privind condițiile și procedura de acordare a vizitei intime în cazul persoanelor arestate preventiv, aflate în curs de urmărire penală (deținute în centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne) ori de judecată (deținute în centrele de arestare preventivă și secțiile speciale de arestare preventivă din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor).

În ceea ce privește dreptul de a primi și cumpăra bunuri, în special cele alimentare, după o perioadă de abordări diferite, de la permiterea acestora în cantități foarte mari până la interzicerea cu desăvârșire a primirii bunurilor alimentare, legiuitorul a optat pentru o abordare temperată și, recunoscând valoarea economică, socială dar mai ales morală a primirii de bunuri (mai ales alimentare) de către persoanele deținute, a menținut în lege acest drept, ce va fi detaliat în legislația secundară în sensul limitării la un număr și la cantități rezonabile a acestora astfel încât, fără a aduce atingere acestei adevărate cutume, să se poată îndeplini eficient și cerințele de siguranță a locurilor de deținere.

Potrivit proiectului de regulament, deținuții pot primi, lunar, un pachet cu alimente, în greutate de maximum 10 kg, la care se poate adăuga o cantitate de maximum 6 kg de fructe și legume. De asemenea, deținuții pot primi pachete și cu titlu de recompensă, pachete în condițiile și cantitățile prevăzute în proiectul de regulament. Reducerea numărului de pachete pe care îl poate primi un deținut este suplinită de creșterea cuantumului stabilit pentru efectuarea de cumpărături. Deținuții au dreptul de a cumpăra săptămânal de la punctele comerciale din incinta penitenciarului, în limita a 3/4 din valoarea salariului minim brut pe economie, alimente, fructe, legume, apă minerală, băuturi răcoritoare, țigări și alte bunuri de natura celor permise să fie primite, precum și cele necesare exercitării drepturilor de petiționare, la corespondență și la convorbiri telefonice.

Proiectul de regulament conține reglementări specifice cu privire la primirea sumelor de bani și a medicamentelor, precum și referitoare la exercitarea dreptului de a efectua cumpărături.

Textele privind **asistența medicală și examenul medical** reiau, cu unele îmbunătățiri, prevederile anterioare. Ca element de noutate a fost introdus tratamentul necesar deținuților cu tulburări psihice grave care va fi administrat în secții speciale de psihiatrie din penitenciare sau penitenciare spital, înființate prin decizie a directorului

general al Administrației Naționale a Penitenciarelor. Concomitent cu această categorie se vor desfășura programe de intervenție specifice cu personal specializat (medici, psihologi, supraveghetori etc.).

Modificarea legislativă a avut în vedere normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (în continuare, CPT) care recunosc că un număr ridicat de deținuți prezintă simptome de ordin psihiatric. De asemenea, CPT recomandă o educație adecvată, pe probleme de psihiatrie, a unor membri ai personalului medical, ținându-se seama de faptul că un deținut bolnav mintal necesită asistență într-un mediu echipat adecvat, care poate fi, în accepțiunea acestui organism internațional, o unitate de psihiatrie, din sistemul penitenciar. CPT arată că dotările psihiatrice din interiorul sistemului va trebui să permită asigurarea îngrijirii medicale, în condiții de securitate optimă și intensificarea activității medicale și a serviciilor sociale.

Persoanele condamnate își pot exercita **dreptul de a vota**, dacă acesta nu a fost interzis prin hotărârea de condamnare. În acest sens, administrația penitenciarului asigură persoanelor condamnate condițiile necesare exercitării dreptului la vot, potrivit legii, în colaborare cu birourile electorale și serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor.

Dispozițiile anterioare referitoare la încheierea căsătoriei au fost menținute și detaliate în proiectul de regulament.

Pentru a se da eficiență controlului exercitat de judecătorul de supraveghere a privării de libertate, proiectul de regulament a dezvoltat o serie de drepturi de primă necesitate consacrate de noua legislație execuțional penală: **dreptul la odihnă și la repaus săptămânal, dreptul la muncă, dreptul la învățământ, dreptul la hrană, ținută, cazarmament și condiții minime de cazare.**

Capitolul VI reglementează **munca prestată de persoanele condamnate** dezvoltând și definind regimurile de prestare a muncii prevăzute în noua legislație execuțional penală, respectiv munca în regim de prestări servicii, în regie proprie, activități cu caracter gospodăresc necesare penitenciarului, munca pe baza de voluntariat și în caz de calamitate.

Dispozițiile referitoare la selecționarea și repartizarea la munca, evidența muncii prestate și durata acesteia, rămân în principiu cele din reglementarea anterioară.

Textul dezvoltă posibilitatea deținuților de a se oferi voluntari și de a presta o activitate în interesul comunității (de exemplu la ridicarea de școli sau biserici). În mod subsecvent, prevederile ordinului ministrului justiției nr. 420/2011 privind condițiile în baza cărora deținuții pot presta munca pe baza de voluntariat, au fost preluate în cuprinsul proiectului de regulament, astfel încât să nu contravină Legii nr. 78 din 24 iunie 2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România.

Ca și element de noutate, proiectul de act normativ reglementează **munca în cadrul structurilor de economie socială**. Programul și cerințele impuse de administrația penitenciarului, în cadrul muncii prestate în structurile de economie socială sunt adaptate situațiilor specifice desfășurării fiecărui tip de activitate și statutului juridic al deținutului. Normele privind condițiile generale de folosire la muncă se aplică în mod corespunzător.

Capitolul VII este dedicat activităților **educative, de asistență psihologică și asistență socială, instruirii școlare, învățământului universitar și formării profesionale a persoanelor condamnate.**

Instruirea școlară este o activitate prioritară, în contextul demersurilor recuperative întreprinse în penitenciare, care trebuie să răspundă nevoilor de intervenție specifică și particularităților de vârstă ale. Se impune ca procesul instructiv-educativ derulat în unitățile penitenciare de profil să fie flexibil și ușor adaptabil circumstanțelor concrete de desfășurare a activităților.

Liberarea condiționată este reglementată în **capitolul VIII** și dezvoltă noua abordare acestei instituții. Astfel, se instituie, pe de o parte, obligativitatea liberării condiționate numai din regimurile deschis sau semideschis, ceea ce presupune un efort mai mare, atât din partea administrației penitenciarului cât și din partea deținuților, în sensul resocializării și îmbunătățirii comportamentului acestora din urmă încă din timpul executării pedepselor. În felul acesta se subliniază, o dată în plus, caracterul facultativ al liberării condiționate.

Proiectul de regulament stipulează categoriile de deținuți discutați în comisia de liberare condiționată, metodologia de lucru a comisiei, calculul fracțiunilor ce trebuie executate de către deținuți precum și ipoteza revocării liberării condiționate.

Propunerea de liberare condiționată se face de o comisie formată din judecătorul de supraveghere a privării de libertate, care este și președintele comisiei, directorul penitenciarului, directorul adjunct pentru siguranța deținerii și regim penitenciar, directorul adjunct pentru educație și asistență psihosocială și un consilier de probațiune din cadrul serviciului de probațiune de pe lângă tribunalul în circumscripția căruia se află penitenciarul. În activitatea sa, comisia ține cont și de rezultatele aplicării instrumentelor standard de evaluare a activităților desfășurate de deținuți, aprobate prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Totodată, proiectul, în ansamblu, impune o viziune unitară și integratoare asupra instituției liberării condiționate, în sensul că sunt avute în vedere pentru acordarea liberării condiționate și criteriile prevăzute de noul Cod penal. Astfel, comisia formulează propuneri de liberare condiționată a persoanei condamnate ținând seama de fracțiunea din pedeapsă efectiv executată și de partea din durata pedepsei care este considerată ca executată, regimul de executare a pedepsei privative de libertate în care este repartizată, îndeplinirea obligațiilor civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească, conduita persoanei condamnate și eforturile acesteia pentru reintegrare socială, în special în cadrul muncii prestate, a activităților educative, moral-religioase, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, al instruirii școlare și al formării profesionale, precum și responsabilitățile încredințate, recompensele acordate și sancțiunile disciplinare aplicate și antecedentele sale penale.

Recompensele, abaterile și sancțiunile disciplinare sunt detaliate în **capitolul IX** și aduc unele elemente de noutate față de actuala reglementare.

Permisiunea de ieșire din penitenciar a fost reglementată ținându-se seama de Recomandarea nr. R (82) 16 adoptată de Miniștrii Consiliului Europei, la 24 septembrie 1982, care prevede că la acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar, se va ține cont de:

- de natura și gravitatea infracțiunii, de durata pedepsei pronunțate, ca și de perioada de pedeapsă deja ispășită,
- de personalitatea și comportamentul deținutului, ca și de riscul pe care poate să-l prezinte pentru societate,
- de situația familială și socială a deținutului care poate să beneficieze de permisiunea de ieșire din penitenciar, în timpul detenției sale,
- de scopul permisiunii de ieșire din penitenciar, de durata sa și de modalitățile sale.
Introducerea recompensei cu suplimentarea numărului comunicărilor on-line a impus și definirea acestora și a condițiilor în care se acordă.

De asemenea, sunt stipulate în mod explicit sancțiunile ce pot fi aplicate, ținând cont de gravitatea și caracterul repetitiv al abaterilor disciplinare săvârșite.

Individualizarea sancțiunii disciplinare se face în raport cu gravitatea abaterii disciplinare comise și cu persoana deținutului, care se evaluează după următoarele criterii:

- a) împrejurările și modul de comitere a abaterii disciplinare, precum și mijloacele folosite;
- b) gradul de afectare a conviețuirii normale din penitenciar ori a siguranței acestuia
- c) natura și gravitatea rezultatului produs ori a altor consecințe ale abaterii disciplinare;
- d) motivul săvârșirii abaterii disciplinare și scopul urmărit;
- e) natura și frecvența abaterilor disciplinare comise anterior;
- f) atitudinea deținutului după săvârșirea abaterii și în timpul procedurii disciplinare
- g) manifestarea unei evidente agresivități sau violențe ori când acestea afectează în mod grav conviețuirea normală din locul de deținere, precum și siguranța acestuia
- h) nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate.

Ultimul capitol al acestui titlu reia, cu unele îmbunătățiri, textele anterioare privind dosarul individual al persoanei condamnate, registrele privind persoanele condamnate.

Titlul IV este consacrat executării măsurilor preventive privative de libertate și, continuând tradiția reglementărilor anterioare, dezvoltă trimiterile la aplicarea corespunzătoare a multora dintre prevederile privind executarea pedepselor privative de libertate. Sunt detaliate, în același timp, prevederile privind organizarea centrelor de reținere și arestare preventivă, în administrarea Ministerului Afacerilor Interne, executarea reținerii și a arestării preventive, dosarele individuale ale persoanelor condamnate, registrele privind persoanele reținute sau arestate preventiv.

Capitolul I este dedicat executării măsurilor preventive privative de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă și reglementează instituții specifice acestora sau similare organizării penitenciarelor, precum primirea, locul de executare a măsurilor preventive, regimul de executare a măsurilor preventive privative de libertate, cazarea și amenajarea spațiilor de deținere, munca, refuzul de hrană, transferarea persoanelor arestate preventiv în penitenciar și regimul minorilor arestați.

Correspondent penitenciarelor cu rol de coordonare a unităților dintr-o zonă geografică, a fost consacrată structura cu rol de coordonare a centrelor de reținere și arestare preventivă care coordonează și monitorizează aplicarea și modul de respectare a legislației în vigoare, precum și implementarea unor noi prevederi legislative și normative.

Capitolul II este destinat executării măsurii arestării preventive în cursul judecării care se execută în secții speciale ale penitenciarelor din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor sau în centre de arestare preventivă ce funcționează pe lângă acestea.

Se consacră procedura de primire a arestaților preventiv trimiși în judecată în secțiile speciale de arestare preventivă din penitenciare sau în centrele de arestare preventivă de pe lângă penitenciare, aceasta urmând a fi făcută în baza mandatului de arestare preventivă și a ordonanței de reținere, dacă a fost emisă și a încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată a dispus menținerea măsurii arestării preventive față de inculpat.

De asemenea, este consacrat regimul de executare aplicabil arestaților preventiv în curs de judecată.

În capitolul III este detaliată executarea măsurii preventive a arestului la domiciliu și regimul aplicabil inculpaților față de care a fost dispusă măsura preventivă a arestului la domiciliu

Se menționează că inculpatul are obligația de a păstra în permanență asupra sa programul de supraveghere și de a-l prezenta, la solicitare, organului de supraveghere, altor organe de ordine și siguranță publică, instituțiilor la nivelul cărora funcționează organele judiciare și autorităților locale. În situația în care se constată încălcarea măsurii arestului la domiciliu și a obligațiilor impuse se procedează la predarea, în condițiile legii, a inculpatului către cea mai apropiată unitate de poliție în vederea verificării situației acestuia.

Pentru supravegherea respectării măsurii arestului la domiciliu sau a obligațiilor impuse inculpatului pe durata acesteia, organul de supraveghere poate pătrunde în imobilul unde se execută măsura, fără învoirea inculpatului sau a persoanelor care locuiesc împreună cu acesta.

În cadrul controlului inopinat, pentru a pătrunde în imobilul unde se execută măsura, organul de supraveghere are dreptul să deschidă, prin folosirea forței, încăperile și spațiile în care s-ar putea găsi inculpatul sau persoanele cu care acesta nu are dreptul să comunice, în cazul în care inculpatul sau persoanele care locuiesc împreună cu acesta nu le deschid.

În situația în care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, permite inculpatului părăsirea imobilului pentru prezentarea la locul de muncă, la cursuri de învățământ sau de pregătire profesională ori la alte activități similare sau pentru procurarea mijloacelor esențiale de existență, precum și în alte situații temeinic justificate, pentru o perioadă determinată de timp, dacă acest lucru este necesar pentru realizarea unor drepturi ori interese legitime ale inculpatului, în încheiere se va indica în mod expres perioada de timp precum și, după caz, locul de muncă, instituția de învățământ, unitatea sanitară sau alt loc în care i s-a aprobat deplasarea.

Informațiile cu privire la luarea măsurii de arest la domiciliu față de o persoană sau cu privire la respectarea de către aceasta a obligațiilor ce îi revin pe parcursul acestei măsuri pot fi făcute publice doar cu acordul scris al procurorului care supraveghează sau instrumentează cauza ori a instanței investită cu judecarea ei.

Titlul V este structurat în XI capitole care își propun să răspundă cerințelor din ce în ce mai stringente de reorganizare pe baze noi, moderne, prin conturarea de noi **concepții, umaniste, a măsurilor educative privative de libertate dispuse în cazul minorilor care au săvârșit infracțiuni.**

Având în vedere aspectele privind punerea în executare a măsurilor educative, proiectul a ținut cont de următoarele instrumente: Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului, Normele Organizației Națiunilor Unite privind protecția minorilor privați de libertate, Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate (Regulile de la Tokio), Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), Recomandarea 87 (20) a Comitetului Miniștrilor privind reacțiile sociale față de delincvența juvenilă. Acest titlu constituie, totodată, alături de prevederile specifice din noile coduri penal și de procedură penală, un nou cadru, modern, în care statul își îndeplinește importanta misiune de reeducare a celor care, la vârste fragede, au comis fapte antisociale grave și pentru care au fost dispuse măsuri educative privative de libertate.

În ceea ce privește executarea măsurilor educative privative de libertate, proiectul detaliază reglementările din noua legislație execuțional penală referitoare la înființarea **centrelor educative și a centrelor de detenție**, ca instituții specializate în recuperarea minorilor condamnați, unde aceștia urmează un program de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor lor precum și programe de reintegrare socială.

Regimurile de executare a măsurii educative privative de libertate a internării în **centrele de detenție** se clasifică în două tipuri: regim închis și deschis. În acest sens, proiectul stabilește categoriile de persoane cărora li se aplică regimul închis sau regimul deschis, precum și măsurile luate în vederea liberării, în cadrul regimului deschis aplicabil în centrele de detenție.

Schimbarea regimurilor de executare se poate face prima dată după executarea unei părți din durata măsurii educative privative de libertate, iar contestarea regimului stabilit sau a deciziei cu privire la schimbarea regimului se face după o procedură similară celei prevăzute în cazul executării pedepselor. Stabilirea și schimbarea regimului de executare se va realiza de comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a măsurii internării, alcătuită din directorul centrului, directorul adjunct pentru educație și asistență psihosocială, directorul adjunct pentru siguranța deținerii, medicul șef, educatorul responsabil de caz, un psiholog și un asistent social.

În scopul dezvoltării deprinderilor de conviețuire socială, persoanele internate care execută măsura educativă în regimul deschis, cu 3 luni înainte de împlinirea duratei prevăzute de art. 125 alin. (4) Cod penal, pot fi cazate în spații special amenajate, în care desfășoară, sub coordonarea directă a personalului centrului desemnat în acest sens, activități de autospodărire.

În ceea ce privește **internarea într-un centru educativ**, această măsură aduce o serie de elemente de noutate. În primul rând, regimul de executare este comun tuturor persoanelor internate, cuprinzând însă componente distincte, specifice, adaptate fiecărei persoane internate în parte, astfel încât să răspundă cât mai bine necesităților persoanei respective de dezvoltare fizică și psihică. În al doilea rând, proiectul dezvoltă atribuțiile consiliului educativ în ceea ce privește stabilirea și schimbarea regimului de executare a măsurilor educative și individualizarea asistenței psihosociale acordate fiecărei persoane internate.

La depunerea în centrul educativ membrii consiliului educativ stabilesc persoanele internate care desfășoară activități în interiorul și în afara centrului, supravegheați sau nesupravegheați în raport de:

- a) capacitatea de adaptare la normele instituționale;
- b) durata măsurii educative;
- c) situația juridică;
- d) nivelul de maturitate intelectuală și afectivă.

Drepturile și obligațiile minorilor internați corespund, în mare măsură, celor privind persoanele condamnate, cu adaptările ce decurg din faptul că aceste persoane, având o altă vârstă, au alte moduri de exercitare a drepturilor și alte necesități. O atenție deosebită este acordată în proiect **activităților și programelor de reintegrare socială**, asistența psihosocială, instruirea școlară și formarea profesională constituind elemente de bază ale resocializării minorilor.

În ceea ce privește **recompensele**, acestea diferă, în unele aspecte de cele acordate majorilor și cuprind: învoirea, cu o durată de maximum 24 ore, în localitatea în care este situat centrul de reeducare; învoirea, la sfârșit de săptămână, în localitatea de domiciliu a minorului internat; învoiri în familie, în timpul vacanțelor, pe o perioadă de maxim o lună; trimiterea în tabere și excursii, fiind detaliate ca atare în cuprinsul proiectului de regulament.

Abaterile sunt și acestea reglementate în raport de obligațiile și interdicțiile persoanele condamnate. Sunt incluse două obligații specifice activității centrului: frecventarea cursurilor de instruire școlară până la nivelul învățământului general obligatoriu și participarea la cursurile de formare profesională, precum și la alte activități organizate în centru în beneficiul reintegrării sociale.

Abordarea nouă adusă de Legea 254/2013 în ceea ce privește sancțiunile disciplinare, a impus detalierea acestora și a modalității de aplicare și executare în cuprinsul proiectului de regulament.

Proiectul conține și dispoziții referitoare la siguranța centrelor educative și a centrelor de detenție precum și la liberarea persoanelor internate, înlocuirea măsurii internării într-un centru cu măsura educativă a asistării zilnice și continuarea executării măsurii educative privative de libertate în penitenciar.

Cu privire la continuarea executării măsurii în penitenciar, proiectul statuează că aceasta se poate dispune dacă persoana internată a săvârșit una dintre faptele următoare:

- a) inițierea de acțiuni care conduc la nefrecventarea sau refuzul său constant, precum și al altor persoane internate de a participa la cursuri de instruire școlară și formare profesională, la programe de educație, asistență psihologică și asistență socială;
- b) introducerea, deținerea sau traficul de arme, materiale explozive, droguri, substanțe toxice sau alte obiecte și substanțe care pun în pericol siguranța centrului, a misiunilor sau a persoanelor;
- c) nerespectarea interdicțiilor prevăzute la art. 82 lit. a) - c) din Lege;
- d) nerespectarea, în mod repetat, a interdicțiilor prevăzute la art. 82 lit. f) și h) din Lege.

Proiectul de act normativ reglementează și modalitatea de executare a măsurii educative în penitenciar. În acest sens, se statuează că vor fi înființate secții în penitenciare, în baza deciziei directorului general al ANP, comisiile ce funcționează în penitenciar fiind competente să dispună asupra individualizării, a recompenselor și sancțiunilor disciplinare, precum și în cazul liberării.

În **Titlul VI** au fost prevăzute bunurile și obiectele care fac obiectul **contravenției**.

Dispozițiile finale și tranzitorii din Titlul VII cuprind referiri la inspecțiile și controalele efectuate în locurile de deținere, informarea autorităților cu privire la prezența persoanelor private de libertate în diferite zone din afara locului de deținere, măsurile determinate de supraaglomerare, abrogarea unor dispoziții, procedurile în curs de desfășurare și termenele de aplicare. În acest sens, se precizează că în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului regulament, ordinele ministrului justiției și deciziile directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor se modifică în sensul prevederilor acestuia. Actele normative menționate anterior rămân în vigoare, până la data modificării lor, în măsura în care nu contravin prezentului regulament.

Regulamentele de ordine interioară, din toate locurile de deținere, se modifică în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului regulament.

3. Alte informații
Nu au fost identificate

Secțiunea a 3-a
Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impact macro-economic
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat:
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2. Impact asupra mediului de afaceri
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2¹. Impactul asupra sarcinilor administrative
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2². Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

3. Impact social
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

4. Impact asupra mediului
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

5. Alte informații
Nu sunt

Secțiunea a 4-a
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat,
atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)
Proiectul de act normativ nu are impact asupra bugetului general consolidat.

- în mii lei (RON) -			
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani	Media pe cinci ani

1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. impozit pe profit ii. impozit pe venit b) bugete locale i. impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii b) bugete locale: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat b) bugete locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații Nu sunt						
Secțiunea a 5-a Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ (acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ): <i>a) acte normative care se modifică sau se abrogă ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ;</i> <i>b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.</i>						

- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului de organizarea și funcționare a penitenciarelor
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului privind măsurile necesare pentru siguranța penitenciarelor centrelor de arestare preventivă, centrelor educative și centrelor de deținere
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de arestare preventivă și arondarea penitenciarelor la acestea
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor educative și a centrelor de detenție
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru aprobarea normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor condamnate, arestate preventive, internate
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru stabilirea normelor de echipare și durata de folosință a ținutei civile asigurată de administrația penitenciarului persoanelor condamnate, arestate preventiv și internate
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru stabilirea normelor minime obligatorii de hrană persoanelor condamnate, arestate preventiv și internate
- ✓ Ordinul ministrului justiției referitor la condițiile privind organizarea și desfășurarea activităților educative, de asistență psihologică și asistență socială, instruire școlară, învățământ universitar și formare profesională a persoanelor condamnate și internate
- ✓ Ordinul comun al ministrului afacerilor interne și al ministrului justiției referitor la arondarea penitenciarelor, centrelor de arestare preventivă, centrelor educative și centrelor de detenție la centrele de reținere și arestare preventivă
- ✓ Ordinul comun al ministrului afacerilor interne și al ministrului justiției pentru stabilirea procedurilor comune de intervenție în cazul evadărilor și al manifestărilor prin care se tulbură ordinea și disciplina din cadrul penitenciarelor ori se pun în pericol viața ori integritatea corporală a persoanelor sau securitatea bunurilor și care depășesc posibilitățile de intervenție ale Administrației Naționale a Penitenciarelor
- ✓ Ordinul ministrului justiției privind modalitatea de păstrare a bunurilor și obiectelor de valoare
- ✓ Ordinul ministrului justiției privind asigurarea articolelor de curățenie și igienă individuală și colectivă
- ✓ Ordinul comun al ministrului justiției și al ministrului sănătății privind asigurarea asistenței medicale
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru stabilirea condițiilor în care poate fi valorificat pe piața liberă excedentul de produse realizate în gospodăriile agrozootehnice
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru stabilirea normelor privind număr de ziare sau de publicații distribuite gratuit deținuților
- ✓ Ordinul ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea asistenței religioase
- ✓ Ordinul ministrului justiției privind evidența nominală și statistică determinată de punerea în executare a pedepselor și măsurilor privative de libertate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind înființarea secțiilor interioare și exterioare în cadrul penitenciarelor în raport cu regimurile de executare a pedepselor privative de libertate, categoriile de persoane condamnate și cerințele speciale de protecție a anumitor categorii de deținuți
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind înființarea de secții speciale de arestare preventivă în cazul penitenciarelor

- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind înființarea secțiilor speciale pentru continuarea executării măsurii educative privative de libertate
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind instrumentele standard de evaluare a activităților desfășurate de deținuți, inclusiv persoane internate la schimbarea regimului de executare, liberarea condiționată, liberarea din centre, înlocuirea măsurii internării cu asistarea zilnică (creditare)
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind profilarea penitenciarelor
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind stabilirea cazarmamentului
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind stabilirea penitenciarelor care asigură condițiile necesare pentru ca mama privată de libertate, la solicitarea acesteia, să își poată îngriji copilul până la împlinirea vârstei de un an
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind stabilirea penitenciarelor sau spitalelor-penitenciar în care vor funcționa secții speciale de psihiatrie destinate deținuților cu tulburări psihice grave, inclusiv cele provocate de alcool sau alte substanțe psihoactive
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind înființarea secțiilor interioare și exterioare în cadrul centrelor educative și de detenție
- ✓ Decizia directorului general pentru aprobarea graficului de realizare a transportării persoanelor condamnate de la un penitenciar la altul
- ✓ Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind înființarea secțiilor de arestare preventivă în cadrul centrelor de detenție pentru minorii arestați în curs de judecată
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea modului de completare a registrului privind utilizarea mijloacelor de imobilizare
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea procedurii operaționale de aplicare a sistemelor de supraveghere electronică la distanță
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea conținutului setului de produse igienico-sanitare la depunere
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea limitele competențelor și responsabilitățile penitenciarelor cu rol de coordonare în materia transferului
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea bunurilor și documentelor care însoțesc deținuții transferați temporar în vederea prezentării în fața organelor judiciare sau pentru alte motive precum și modul de acordare a drepturilor
- ✓ Decizia directorului general al ANP pentru aprobarea procedurii de distribuire a materialelor destinate exercitării drepturilor la corespondență și de petiționare
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea penitenciarelor de tranzit
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea procedurii de lucru în cazul efectuării vizitei pe bază de programare prealabilă
- ✓ Decizia directorului general privind modul de calcul al mediei prețurilor și de respectare a acestora de către operatorul economic
- ✓ Decizia directorului general al ANP pentru aprobarea Instrucțiunilor privind organizarea muncii deținuților
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea Standardelor naționale în domeniul educației, asistenței psihologice și asistenței sociale

- ✓ Decizia directorului general al ANP privind stabilirea tarifelor pentru serviciile de fotocopiere a documentelor aflate în dosarul individual
- ✓ Decizia directorului general al ANP pentru stabilirea formei, conținutul și modalitatea de arhivare a documentelor prevăzute de Lege și de Regulamentul de aplicare a acesteia
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind procedura de selectare a operatorilor de telefonie fixă pentru deținuți
- ✓ Decizia directorului general al ANP privind procedura de elaborare a lucrărilor științifice, invențiilor și inovațiilor de către deținuți

1¹. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare:

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente, făcându-se referire la un anumit acord, o anumită rezoluție sau recomandare internațională ori la alt document al unei organizații internaționale:

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

6. Alte informații

Nu sunt.

Secțiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

5. Informații privind avizarea de către:

- a) Consiliul Legislativ
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Este necesar avizul Consiliului Legislativ.

6. Alte informații

Nu sunt.

Secțiunea a 7-a
Activități de informare publică privind elaborarea
și implementarea proiectului de act normativ

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Proiectul a fost prezentat pe pagina de internet a Ministerului Justiției, în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, cu completările ulterioare.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Alte informații

Nu sunt

Secțiunea a 8-a
Măsuri de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Alte informații

Nu sunt.

Față de cele prezentate, a fost elaborat prezentul *proiect de Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*, pe care îl supunem Guvernului spre adoptare.

MINISTRUL JUSTIȚIEI

**MINISTRUL AFACERILOR
INTERNE**

Raluca Alexandra PRUNĂ

Petre TOBĂ

Avizăm favorabil:

MINISTRUL SĂNĂTĂȚII

**MINISTRUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTNICE**

**Patriciu-Andrei
ACHIMAȘ-CADARIU**

Claudia-Ana COSTEA

**MINISTRUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE**

Adrian CURAJ